

Galilea. 153

Litúrgia, pastoral, vida cristiana

El do de la Creació

Daniel Carvalho:
«Si els dons presentats
a l'altar són símbol del
pa que alimenta la
humanitat i símbol de tota
la Creació, val la pena
plantejar-se si les nostres
Eucaristies legitimen el
model hegemònic de
producció d'aliments»

Número 32
juliol-agost de 2023
5,75 €

I JO DIC:

ARRASAREM EL SECTOR AGRARI, QUE ÉS GENERADOR DE CONTAMINACIÓ, MALTRACTADOR ANIMAL I MALBARATADOR DE RECURSOS NATURALS...

CONSTRUIREM CENTRES COMERCIALS ON LA FRUITA SE SERVEIXI PELADA I PERFECTAMENT PLASTIFICADA AMB FILMS I FOAMS AL 70% RECICLATS...

NO TORNARAN A FALTAR LLOCS DE TREBALL DIGNES, PERMANENTS I SOSTENIBLES...

VISCA JO!

Sumari

- 4 **Pares de l'Església:** Administrem el do de la creació de Déu, Basili de Cesarea, per Joan Torra
- 5 El do de la Creació, per Jaume Fontbona
- 6 **Parlem-ne:** Daniel Carvalho: ritu especial per a l'Amazònia, per Carme Munté
- 8 ¿Ha de créixer l'economia?, per Bernat Sellarès
- 9 Des del món rural, per Jaume Dantí
- 10 **Ras i curt:** Cant i poesia; Intimitat i estada; Signes de la terra en la litúrgia, per Paula Depalma
- 11 La pregària pel do de la pluja, per Joan Torra
- 12 Mirar i estimar, per Anna-Bell Carbonell
- 13 **Pregària:** El do de la Creació com a bé universal, per Manolo Juárez
- 14 **En l'any litúrgic:** El seguiment de Jesús al llarg de l'any litúrgic, per Eduard Pire
- 15 **Les lectures dels diumenges:** Diumenges del 18 al 26 del temps de durant l'any, cicle A
- 16 **Encara no ho heu llegit tot:** «Simbologia integral» en la litúrgia, per Dionisio Borobio

I al web: material complementari (<http://galilea.153.cpl.es>)

Any 6. Número 32
juliol-agost 2023

Edita:

Centre de Pastoral Litúrgica
de Barcelona

Periodicitat:

6 números l'any

Subscripció anual

2022/2023:

En paper: 33,00 €

Online: 23,00 €

Preu d'aquest exemplar:

5,75 €

Direcció:

Quiteria Guirao Abellán
gquirao@cpl.es

Equip responsable:

Antoni M.C. Canal
Lino Emilio Díez Valladares
Maria Guarch
Dani López
M. Àngels Termes
Joan Torra

Consell assessor:

Natàlia Aldana
Dolores Aleixandre
Elisenda Almirall
Benjitu Bareto
M. Antònia Bogónez
Anna-Bel Carbonell
Paula Depalma
Albert Dresaire
Manolo Juárez
Jordi Julià
Montserrat Lluveras
Tere Martín
Carme Munté
Juan Carlos Pérez
Marta Pons

Adreça:

Centre de Pastoral Litúrgica
Diputació 231
08007 Barcelona
Tel. 93 302 22 35
wa: 619741047
cpl@cpl.es

Web:

<https://galilea.153.cpl.es/>

Fotografia de la portada:

El calzes i patenes de "fusta
de brasil" utilitzats en la missa
de la Romeria dels Màrtirs.

Dibuix plana 2:

Juan Carlos Pérez

Seguiu-nos a les xarxes
socials: @CPLeditorial

MIREM LA CREACIÓ

Vivim en la nostra pròpia pell les conseqüències de l'acceleració del canvi climàtic. Mirem la Creació de Déu i mirem la nostra acció en el medi. La nostra petjada ecològica és l'impacte que, amb les decisions de com vivim, tenen una ressonància molt més enllà del nostre propi entorn.

El Consell de la revista es va preguntar quin tema proposar a qui ens llegeix en el context d'un estiu tòrrid. Amb ànim de ser constructius i de donar una visió integrada des de la fe del repte que tenim, decidim parlar de la situació ambiental actual i fer-ho posant la mirada en allò que significa custodiar el do de la Creació. D'altra banda, en tornar de vacances, l'1 de setembre, el [papa Francesc](#) ens convoca la Jornada mundial de Pregària per la cura de la Creació per avançar en la conversió ecològica de l'Església. Meditar, pregar i actuar.

Prendre consciència que som l'instrument necessari per garantir que les generacions futures puguin continuar custodiant el planeta ens ha de motivar per a una autèntica conversió.

Els articles que componen la revista estan acompanyats d'una sèrie de materials que vull recalcar. Gràcies al treball de creació de continguts que realitza la [revista Missa Dominical](#) podem aportar-vos diversos «Fulls verds» per ser utilitzats per comunitats parroquials i grups eclesials com a recurs per a la pregària, la reflexió i el coneixement cristià. En aquest cas són cinc continguts en relació amb la necessària conversió ecològica:

- Pregar per la cura de la Creació.
- Resum i pistes per a una reflexió personal o en grup de la Carta encíclica *Laudato si'* (Lloat sigueu!).
- Vetlla de pregària de l'1 de setembre: Camí de conversió ecològica.
- El Parenostre ens mena a la conversió ecològica integral.
- Per demanar el do de la pluja.

QUITERIA GUIRAO ABELLÁN
gquirao@cpl.es

El temps d'estiu és una oportunitat per viure amb plenitud la fe des del descans i el canvi de ritme. A la muntanya o a la platja, però, sigui com sigui, un temps més serè per anar endins i anar a fons.

Us oferim un petit decàleg per viure i trobar sentit a la vida cristiana en aquest temps: <https://bit.ly/3JTZwbz>

ADMINISTREM EL DO DE LA CREACIÓ DE DÉU

Basili de Cesarea (330-379), el Pare Gran de la Capadòcia, ens ha deixat una homilia –famosa– que es coneix en llatí amb l'expressió «*Destruam horrea mea*», perquè és sobre aquesta frase de l'Evangeli de Lluc: «Tiraré a terra els meus graners i en construiré de més grans» (Lluc 12,18). El text de la paràbola de Jesús és prou conegut. Mireu quin comentari fa per fer entendre que tot el que té el ric receptor d'aquelles immenses collites és do gratuït de Déu, i que Déu espera que ho administri, en nom seu i com si fos Ell, per fer-ho arribar a tothom. Si ho fa així, encara en sobrarà. Diu:

Així doncs, ¿per què havia produït tant la terra d'aquest home, si no havia de treure cap benefici de la collita? Perquè es manifestés amb més claredat la magnanimitat de Déu, la bondat del qual arriba fins i tot a homes així, perquè «fa ploure sobre justos i injustos i fa sortir el sol sobre bons i dolents» (Mateu 5,45). Ara bé, aquesta mateixa bondat divina comporta un càstig més gran per als dolents. Va enviar la pluja sobre la terra conreada per mans avaras, va proporcionar el sol per escalfar les llavors i per multiplicar amb abundància els fruits.

Tot això ve de Déu: una terra fèrtil, unes condicions atmosfèriques favorables, llavors abundants, l'ajuda dels bous i tot allò que fa bona l'agricultura. I, ¿què hi va haver per part de l'home? Mesquinesa, misantropia i avarícia. D'aquesta manera va correspondre al seu Benefactor. No es va recordar de la naturalesa comuna, ni va creure necessari distribuir el sobrant als pobres. No va tenir en compte aquell manament: «No neguis un favor a qui el necessita» (Proverbis 3,27); «no perdís l'amor ni la fidelitat» (Proverbis 3,3) i «comparteix el teu pa amb els qui passen gana» (Isaïes 58,7) [...]

A mi em sembla que la malaltia de l'ànima d'aquest home s'assembla a la dels goluts, que s'estimen més rebentar de farts que donar el que els sobra als

necessitats. Entén, home, qui t'ha donat el que tens, recorda't de qui ets, què administres, de qui ho has rebut, per què has estat preferit a altres. Has estat fet servidor de Déu, administrador dels qui són, com tu, servents de Déu; no t'imaginis pas que tot ha estat preparat exclusivament per al teu ventre. Pensa que el que tens a les mans és cosa aliena. T'alegra per un temps, després se t'escapa i desapareix; però de tot se t'en demanarà comptes.

Tu, en canvi, ho tens tot tancat amb pany i forrellat i, tot i haver-ho segellat, les preocupacions que et porta no et deixen dormir i deliberes contínuament amb tu mateix que, per altra banda, ets un conseller prou insensat: «¿Què faré?» [...]

Imita la terra, home, dona fruit com ella, no siguis inferior a una criatura inanimada! La terra produeix fruits no per a gaudir-ne ella mateixa, sinó per al teu servei. En canvi, tu, allò que dones com a fruit de la teva beneficència, ho reculls per a tu mateix, perquè els mèrits de les bones obres retornen a aquells que les han realitzat. Has donat al famolenc, i això que has donat et retorna amb interessos.

EL DO DE LA CREACIÓ

JAUME FONTBONA I MISSÉ

Al primer llibre de la Bíblia trobem que Déu crea cel i terra i tots els éssers vivents (*Gènesi* 1), i ho fa lliurement i per amor. La creació ens ha estat regalada com a do, que és *bo de debò* (com diu el nostre Leccionari) o *molt bo* (com tradueix la BCI: *Gènesi* 1,27). La bondat de la creació (cf. *1 Timoteu* 4,4) sols pot malmenar-la l'ambició humana.

El bisbe de Roma Francesc, en la Carta encíclica *Laudato si'* 76, recorda que: «Per a la tradició judeocristiana, dir “creació” és més que dir natura, perquè té a veure amb un projecte de l'amor de Déu en què cada criatura té un valor i un significat. La natura sol entendre's com un sistema que s'analitza, comprèn i gestiona, però la creació només pot ser entesa com un do que sorgeix de la mà oberta del Pare de tots, com una realitat il·luminada per l'amor que ens convoca a una comunió universal».

Benedicció dels fruits

El cristianisme arriba a comprendre el món com a do de Déu quan integra el món cultural grec amb el món cultural hebreu. Per als grecs el món és *bell* i, per tant, *bo* i, a més, *etern*. I per als jueus és un *esdeveniment*, un do de Déu que ha de ser referit constantment al seu Creador perquè visqui. Per això, les antigues pregàries eucarístiques de l'Església, compostes segons la tipologia de la millor tradició litúrgica hebrea, ja contenen una benedicció sobre els fruits de la terra, feta de tal manera que inclou també una afirmació de fe en la supervivència del creat i de la natura, com si aquesta supervivència –i no simplement la d'un poble o dels éssers humans– fos central en la consciència de l'Església.

En l'Eucaristia oferim pa i vi –elements *creats*– a Déu, perquè els transformi en vida plena. Els elevem al seu Creador (per això els grecs en diuen *anàfora* al que els llatins diem *pregària eucarística*). L'assemblea eucarística eleva la creació i Déu envia l'Esperit Sant per transformar en el cos i sang de Crist aquests dons oferts. Tota l'assemblea esdevé *sacerdotal* perquè ofereix a Déu la seva mateixa creació. I això suposa que som *sacerdots* de la creació. Per tant, les persones hem de tractar la creació com una realitat destinada per Déu, no sols a sobreviure, sinó també a assolir «plenitud» en les mans i a través de les nostres mans.

Fotografia: Fons CPL.

Això constitueix la base del *nostre sacerdoci*, quan prenent per la mà el món i integrant-lo creativament i referint-lo a Déu, alliberem la creació dels seus límits i fem que sigui en plenitud.* No podem destruir ni malmetre el que ens ha estat donat per Déu i que hem de retornar-li transformat (cf. *Romans* 8,22).

L'Eucaristia anticipa el Regne, manifesta l'Església tal com és: una comunió amb Déu i amb els pobres i entre nosaltres, i fa que *l'univers creat tasti* l'infantament de la nova creació (per això, en l'*anàfora* es posen a la memòria de Déu Pare totes les realitats creades).

* Vegeu-ho més desenvolupat en Ioannis Zizioulas, *El creat com a Eucaristia. Aproximació teològica al problema de l'ecologia* (Emaús 126), Barcelona: CPL 2015.

DANIEL CARVALHO: RITU ESPECIAL PER A L'AMAZÒNIA

CARME MUNTÉ MARGALEF

Gairebé quatre anys després de la celebració del [Sínode sobre l'Amazònia](#), el filòsof i teòleg brasiler Daniel Carvalho reconeix que «la institució de la [Conferència Eclesial de l'Amazònia](#), pel papa Francesc, l'any 2021, va ser el principal llegat del Sínode. És a partir d'aquest nou model d'organització eclesial que l'experiència de la sinodalitat es pot realitzar amb un rostre propi a la regió amazònica».

Carvalho, que va treballar amb el bisbe català Pere Casaldàliga, forma part de la Comissió per consolidar un ritu especial per a l'Amazònia. «Pere és un intercessor al cel perquè els actuals compromisos de preservació i evangelització a l'Amazònia tinguin un èxit just», afirma.

En l'exhortació postsinodal *Querida Amazonia*, es parla d'un ritu especial per a l'Amazònia, que expressi el patrimoni litúrgic, teològic, disciplinari i espiritual amazònic. ¿Quina és la importància de la inculturació litúrgica?

La inculturació litúrgica existeix en funció de la inculturació de la fe. I té a veure amb la fecundació mútua entre l'Evangelí i la cultura. Per això, seguint l'exemple de Jesucrist, que es va encarnar a Galilea, com a jueu, fill d'un fuster, dominat per l'Imperi Romà, els seus deixebles-missioners també es van encarnar en la cultura dels pobles als quals volien portar l'Evangelí. Per celebrar la vida del poble a la llum de la vida de Crist, cal fer-ho en la llengua d'aquell poble i en funció dels paràmetres culturals locals. La importància de la inculturació litúrgica rau, doncs, a unir fe i vida perquè els cristians d'arreu del món puguin celebrar i viure la fe en les seves pròpies realitats culturals.

¿Quin és el fonament teòric i jurídic per a la proposició d'un nou ritu catòlic?

Actualment, l'Església catòlica està formada per 24 Esglésies (*sui iuris*) que tenen ritus propis. A més, a l'interior de l'Església llatina, és a dir, romana, hi ha una pluralitat de ritus. Espanya en té un dels més coneguts, el mossàrab. Altres exemples són l'ambrosià, a Milà, i el zairens, al Congo. La diversitat de ritus no desvirtua la unitat de l'Església. Al contrari, en revela la diversitat. La regió

panamazònica, que engloba 9 països, la integren més de tres-cents grups ètnics indígenes diferents, cadascun amb les seves pròpies cosmovisions i cultures. Tanmateix, la relació harmònica amb la natura és una característica comuna tots. És en aquesta perspectiva socioantropològica cal basar el suposat ritu amazònic. Cal recordar que va ser l'episcopat de la regió, reunit al Sínode, qui va fer la petició d'un ritu propi. Per cert, la proposta d'aquest nou ritu hauria de reprendre una tradició

Pere Casaldàliga i Daniel Carvalho a casa del «bisbe dels pobres», a São Félix do Araguaia.

viva fins al segle IV del cristianisme. Aquest model missioner va acabar quan la cultura romana i la filosofia grega es van fusionar dins l'Església llatina. L'autoafirmació de Roma sobre les altres Esglésies i els esforços per superar els suposats abusos derivats, sobretot, de la mala formació dels ministres, van col·laborar per unificar i endurir

antropològica i sociològica; 2) històrica i cultural; 3) teològica, eclesiològica i espiritual; 4) ritual i jurídica. En aquests moments estem fent un treball de camp entre diferents pobles, així com en fonts bibliogràfiques, per tal de teixir els fonaments necessaris per al ritu, que cal evidenciar en el futur. No hi ha cap previsió per a l'apro-

d'entrar gradualment al bosc per escapar dels invasors. A les dècades de 1970 i 1980, el govern militar va encoratjar la migració de sud i nord-est a la regió amazònica sota l'argument enganyós que, si els brasilers no l'ocupaven, altres nacions ho farien. Van repartir indistintament terres habitades des de temps immemorials i van expulsar-ne els pobles indígenes. Darrerament, amb l'avenç desenfrenat de la frontera agrícola i l'augment de les activitats mineres a la regió, molts pobles indígenes s'han vist obligats a emigrar als nuclis urbans. D'aquesta manera, els individus sobreviuen, però les seves cultures són assassinades. La desforestació no s'atura. Els incendis delictius consumeixen innumbrables quilòmetres de bosc cada any. El resultat és que el bosc, que abans absorbia CO₂, ara també en produeix, alhora que l'escalfament global desencadena esdeveniments meteorològics extrems (sequeres, calor, fred, pluja...) per als quals no estem preparats. El crit profètic que ve de la ciutat i del camp ens ha de convertir globalment, fins que les situacions de mort que s'imposen a l'Amazònia trobin la resurrecció.

Joves Kalapalo en la celebració «Kuarup» per la mort d'una persona important per a la gent del parc Xingugena.

les fórmules rituals. En aquest sentit, mantenir la Tradició significa redescobrir la regla de l'oració dels Pares de l'Església, recuperar el contacte viu amb els pobles més que no repetir mecànicament rituals poc capaços de dialogar amb les cultures contactades. La litúrgia és la pregària de l'Església.

¿En quin moment es troben els treballs de la Comissió per al Ritu Amazònic?

La Comissió per al Ritu Amazònic està sota l'empara de Conferència Eclesial de l'Amazònia. Consta de quatre grups de treball que se centren en les dimensions següents: 1)

vació. El que estem fent és un intent de respondre a la crida del Sínode sobre l'Amazònia. Tanmateix, la complexitat que implica el ritu com a fenomen religiós requereix un procés ordenat i sòlid.

«El crit que s'eleva des de la selva es transforma en un crit urbà», llegim a *Querida Amazonia*. ¿Les amenaces contra l'Amazònia com afecten el conjunt de la humanitat?

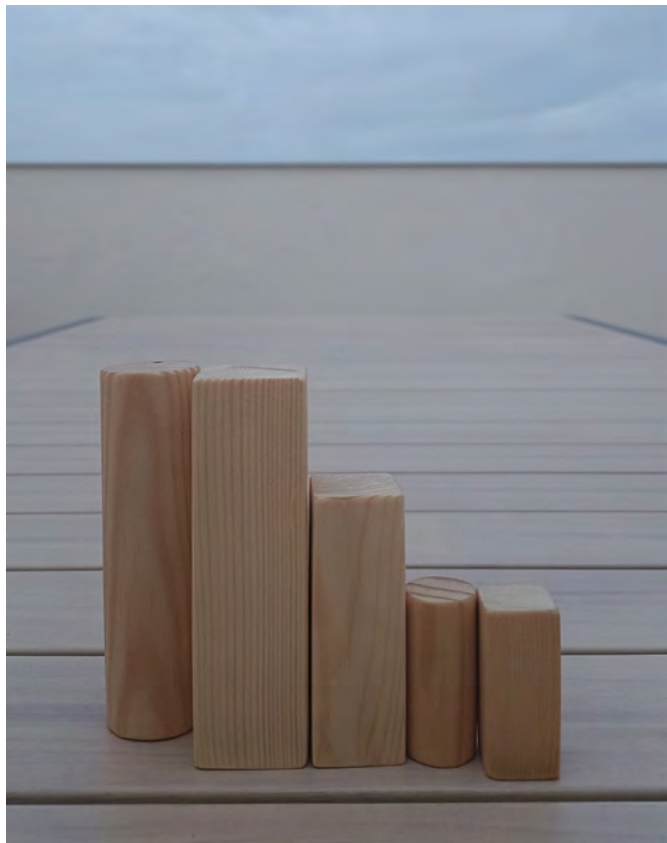
Aquesta frase fa referència a l'intens moviment migratori que ha marcat la regió amazònica. Els pobles originaris, abans de la colonització, vivien a la vora dels rius, però van haver

Entrevista completa:

¿HA DE CRÉIXER L'ECONOMIA?

BERNAT SELLARÈS GÓMEZ

Fotografia: Fons CPL.

El llibre del Gènesi ens relata com Déu, a través de la seva Paraula, creà del no-res: «Déu digué: “Que existeixi la llum”» (Gènesi 1,3). Nosaltres, en canvi, sempre creem a partir d'alguna cosa preexistent. Per exemple, quan engendrem (no creem) un fill, ho fem a partir d'una part de nosaltres mateixos, per microscòpica que sigui, de la mateixa manera com ho fa un arbre a partir de la seva llavor. Aquesta diferència respecte de la manera de crear de Déu és una de les raons que expliquen la gran dificultat que tenim per fer compatibles l'economia i l'ecologia, perquè, per a nosaltres, produir sempre implica alterar l'ordre establert. Per fer una taula hem de tallar abans un arbre.

Així doncs, la nostra capacitat de produir (economia) està limitada (ecologia). Però, tot i saber que els límits ecològics del nostre món són ben evidents, en les nostres societats occidentals continuem convençuts que l'economia ha de créixer constantment. Si no, fixem-nos en com el discurs de tots els ministres o

presidents del govern continua sent en defensa del creixement del Producte Interior Brut, és a dir, a favor d'un creixement de la producció de béns i serveis any rere any. O en com l'objectiu de la gran majoria d'empreses és obtenir un volum de vendes i facturació superior cada any.

El repòs per a un equilibri «lògic»

¿I què podríem aprendre de la manera de crear de Déu? El que sabem és que Déu creà durant sis dies i, el dia setè, reposà. Un repòs que tots sabem que necessitem, tant les persones cada dia en dormir, els arbres i alguns animals a l'hivern, o els sembrats cada cicle d'anys. El mateix poble d'Israel va instituir un any sabàtic cada set anys, en el qual es concedia un repòs complet a la terra: no se sembrava, i es recollia només el que era indispensable per sobreviure i oferir hospitalitat (cf. *Levític* 25,1-6). Un repòs entès com a *restauració* que, fins i tot, s'estenia a la propietat de les terres: cada quaranta-nou anys se celebrava el jubileu, l'any del perdó universal, on cadascú recobrava el patrimoni que s'havia venut (cf. *Levític* 25,13).

És aquesta centralitat del repòs el que ens pot retornar a un equilibri *lògic*, eco-lògic, amb el nostre món tot reconciliant economia i ecologia. L'economia no pot continuar en línia ascendent fora de l'òrbita circular de la creació. Ha de reposar. I a aquells que aquesta proposta de decreixement els sembli un atemptat contra el progrés, els hi hem de dir que això no és una mala notícia. Com diu la Cara encíclica del papa Francesc, *Laudato si'* 223: «La sobrietat, viscuda amb llibertat i consciència, és alliberadora. No és menys vida, no és de baixa intensitat, sinó tot el contrari». La bona notícia és que aquell Regne que Jesús ens anuncia es revela amb més força quan som capaços de contenir l'economia; d'ocupar-nos-en en comptes de preocupar-nos-en; de fer-la servir només com un mitjà vers el jardí de plenitud que floreix quan el fi es *converteix* en l'amor a Déu que, quan és ben entès, sempre es manifesta com amor vers als altres (cf. *Mateu* 6,25-29).

Superat el fals dilema entre cientisme i creacionisme, encara que sempre hi hagi qui s'hi entrebanqui, és difícil no percebre una manifestació de la transcendència en la contemplació de la natura i en tot el que s'hi mou. D'altra banda, com resulta d'interessant rellegir i aprofundir pausadament els passatges del Gènesi! La pregunta a fer-se és, però, ¿és possible tenir una mirada diferent des de l'anomenat món rural? De fet, no tindria per què ser-ho per a tots aquells que reconeixem en la Creació la mà de Déu, però potser les condicions ambientals ho afavoreixen.

Món rural i món urbà han esdevingut en molts aspectes un mateix món, però, pel tema que ens ocupa, els espais on predomina l'activitat agrària i el paisatge natural és més proper ens permeten una percepció i una reflexió que ajuden a comprendre que en pugui sortir més fàcilment l'expressió d'agraïment per aquest gran do. Bona part dels textos de l'Antic i del Nou Testament tenen com a marc el món rural, perquè aleshores era el propi, però també perquè els fets feien més comprensible el sentit simbòlic que es volia comunicar. L'aigua dona vida; cal que la llavor s'enterri perquè en surti una nova planta; s'ha de cavar i adobar perquè l'arbre doni fruits...

Hom s'adona de la meravella de com amb el pas de les estacions de l'any, malgrat els efectes del canvi climàtic, les plantes conreades i els arbres van prenent la mida i el fullatge, amb els seus diferents colors; com es passa de la flor al fruit i fins que madura; com varien la presència dels ocells i altres animals, i alguns recuperen els nius que havien deixat; com s'adeqüen les diferents espècies a les condicions del terreny i a les alçades de les muntanyes.

Conrear i tenir cura de la terra

Alhora, però, com diu el papa Francesc a la introducció de la *Laudato si'*: «Aquesta germana [la terra] clama pel dany que li provoquem a causa de l'ús irresponsable i de l'abús dels béns que Déu hi ha posat». També des del mateix món rural es contempla en directe com els efectes de l'esmentat escalfament climàtic fan perdre les collites de manera molt més sovintejada; com cada cop queden més terres ermes; com el despoblament es fa present a molts indrets perquè la gent no pot disposar d'un mínim per viure; com a moltes zones d'Àfrica i de l'Amèrica Llatina la imposició dels monocultius esgota les terres i porta a la misèria i a la fam a bona part de la població; com els abocaments de residus, l'ús de pesticides i l'emissió de gasos sense mesura contaminen la terra, el mar i l'aire, i fan desaparèixer espècies i malmeten la salut humana.

Estaria bé que atenguéssim el que la *Doctrina Social de l'Església* ens diu amb relació al treball, amb relació a la tasca de conrear i custodiar la terra: «Els béns creats per Déu: béns que l'home no ha creat, sinó que ha rebut com a do preciós, confiat a la seva responsabilitat pel Creador. Conrear la terra significa no abandonar-la a si mateixa; dominar-la és tenir-ne cura».

Formem part d'un mateix món: ¿Quines són les nostres actituds? ¿Què hi podem fer? ¿Som agraïts pel do de la Creació.

Cant i poesia

La litúrgia és una expressió de bellesa. Aquesta bellesa, que està arrelada doblement en una «figura desfigurada» de Crist crucificat i en una «transfigurada» per la presència de Crist ressuscitat, s'expressa de moltes maneres a través de l'oració, del cant, de les paraules...

El cant litúrgic és una manera excel·lent de compartir l'experiència religiosa, alhora que constitueix una bona manera d'exterioritzar les emocions, les peticions, els agraïments i les alegries i els anhels més profunds.

La poesia, per part seva, és una de les formes artístiques de la litúrgia, on les paraules recuperen

gran part del seu significat. Els salms i molts textos bíblics tenen forma de poesia, o de cant i, precisament, requereixen ser recitats o cantats. De la mateixa manera, els himnes, les pregàries eucarístiques... són justament obres poètiques que busquen crear un clima de diàleg íntim i, alhora, compartit entre Déu i el seu poble.

Aquests dos elements, el cant i la poesia, juntament amb altres, donen forma a les celebracions i són una via de la comunió amb el fet transcendent i de la trobada recíproca de Déu amb nosaltres.

Intimitat i habitacle

L'expressió externa i col·lectiva de bellesa que trobem a la litúrgia fa referència a la bellesa més interna i individual amb què l'Esperit va configurant cada persona. És l'expressió de la vida de l'Esperit que actua plenificant cadascú. Per tant, podem dir que la litúrgia és una

celebració pública i exterior, però que, alhora, facilita el desenvolupament de la intimitat i de la vida interior. És el lloc on cadascú manifesta el seu «ser habitacle de l'Esperit» i on tots ens mostrem com a comunitat orant habitada per l'Esperit de Déu.

Signes de la terra en la litúrgia

La nostra litúrgia està plena d'elements de la natura. En primer lloc, les lectures estan ben atapeïdes d'elements simbòlics amb colorit natural. En segon lloc, les oracions i benediccions s'omplen de comparacions d'elements naturals. Els temples també es construeixen d'elements naturals i, a més a més, es decoren amb flors i s'introdueixen ciris de cera d'abella... i, quan les celebracions ho requereixen, s'encén el foc (per Pasqua), es beneeixen els rams d'olivera (el Diumenge de Rams), s'utilitza l'encens... I, encara més en concret, els elements bàsics com l'aigua, el pa i el vi i l'oli de la unció constitueixen no només un element secundari

que acompanya la celebració, sinó que són realment la matèria pròpia dels sacraments. Altres elements com la llet i mel en les celebracions de casament, o el peix en les celebracions eucarístiques han quedat enrere en l'estructura sacramental, però també constituïen elements importants.

D'aquesta manera, els dons de la terra formen part essencial de les nostres celebracions i són elements que obren els nostres sentits i la nostra percepció a la realitat transcendent, que s'intueix a través d'ells.

LA PREGÀRIA PEL DO DE LA PLUJA...

JOAN TORRA BITLLOCH

<https://bit.ly/3pjf9M9>

Fotografia: AFP via Getty Images

La pluja és un do! Ens és donada; no depèn de nosaltres. Els regals no s'exigeixen, ni es mereixen: es reben i s'agraeixen. I gràcies a la pluja, la terra ens dona els seus fruits i els agraïm. Els salms ho canten des de ben antic: «El Senyor donarà la pluja i la nostra terra donarà el seu fruit» (*Salm* 85,13).

Són un do la pluja i la neu que «cauen del cel i no hi tornen, sinó que amaren la terra i la fecunden, i la fan germinar fins que dona llavor als sembradors i pa per a aliment» diu el profeta Isaïes (55,10). És un do la terra i el mar, el dia i la nit, la llum i la fosca... Són do de Déu des de la creació del món i això és el que narren els relats de la creació del Gènesi. Finalment, els altres són un do perquè sense els altres jo no seria. I Déu és do, el gran do.

Adonar-se que tot és do porta l'agraïment. I comporta una actitud precisa davant del do rebut

immerescut: he de cuidar la terra, el cel, l'aigua i el fruit que en deriva i que dona vida! Que bé que ho expressa l'encíclica *Laudato si'* del papa Francesc, servint-se del meravellós *Càntic de les Criatures* de sant Francesc. Allà parla amb força del problema de l'aigua, i del valor de la creació com a punt de partida per ser ben conscients que tot ho rebem com a administradors, mai com a amos que en puguem disposar com vulguem. Per això també explica que als que no entenen la creació com a do, els la podem explicar a partir del dret que tenen els futurs habitants de trobar aquests dons que els donin vida com ens n'ha donat a nosaltres. Tenim l'obligació de cuidar la creació.

Déu no es cuida directament de fer ploure, ho sabem tots. Som nosaltres que, diu Jesús, si entenem això, serem «fills del Pare del cel, que fa sortir el sol sobre bons

i dolents i fa ploure sobre justos i injustos» (*Mateu* 5,45); la pluja és un do perquè és per a tothom!

Per això cal demanar la pluja! Ens converteix a nosaltres, i es demana per a tothom. No són pas pregàries màgiques, ni automàtiques, o que demanin quelcom només per a mi o per a uns quants. Pregar ens fa adonar que tot és do i, per tant, li demanem a Déu que ens concedeixi a tots «la pluja que ens convé a fi que, ajudats suficientment amb els dons presents, desitgem amb més confiança els béns eternals», tal com diu l'oració col·lecta de la missa «per demanar la pluja» del Missal Romà. Preguem, preguem per demanar el do de la pluja!

«Déu va crear el cel i la terra. La terra era caòtica i desolada, les tenebres [...]. Déu veié que tot estava bé, i el setè dia descansà»... i ens donà tot el que va crear, per gaudir-ne i cuidar-ho amorosament.

Però amb el temps, nosaltres els homes ens hem dedicat, cada cop més, a convertir-nos en propietaris per obtenir un benefici material, que a més a més ens divideix i ens classifica. Tot i això, un cop es fan evidents les conseqüències d'aquest abús, encara continuem sent incapaçs d'aplegar-nos oblidant les diferències que hem creat nosaltres mateixos, i sense prendre les mesures que permetin a les futures generacions continuar admirant i agraint tot allò que se'ns va donar de manera lliure i gratuïta per gaudir-ho amb tothom.

Sentir com respira la terra, els seus batecs i els seus clams. Aturar-se, descansar, contemplar i admirar... això

Fotografia: Amazònia.

és honorar la creació i reconèixer-ne el do. Escoltar la remor del vent i el vaivé de les onades; aquell ocell que ens obsequia amb el seu cant; aquella posta de sol enmig d'un cel esclatant de colors i el xiuxiueig del plugim sobre les fulles dels arbres. Ser conscients de la foscor i la llum; l'aigua i la terra; la calma i la tempesta; la vida i la mort que orquestren el nostre meravellós planeta.

El canvi climàtic –com se'ns recorda al curtmetratge *La Carta: pel·lícula de la Laudato si'*– comporta, per tots els problemes mediambientals que genera, un augment de migrants i refugiats climàtics al voltant de tot el món. Perquè tot està connectat, i tenir cura de la Creació va molt més enllà del gest de tancar l'aixeta per estalviar aigua, reciclar paper, emprar vidre en lloc de plàstic o electricitat en lloc de cremar carbó... aquesta seria una visió simplista de la qüestió.

Consciència i compromís

Una consciència i compromís humanitaris ens haurien de portar a respectar, per sobre de qualsevol altre interès o transacció econòmica, el do de la nostra vida i del medi natural; al reconeixement de tots els pobles i a no dubtar del dret a viure amb dignitat de tots els éssers humans i, tenint cura d'aquesta casa comuna que ens acull generosament a tots, donat que nosaltres només en som els hostes. Aquest és l'únic camí per poder garantir la vida de les generacions futures en una terra habitable.

Si no apel·lem a l'oblidat principi de responsabilitat universal, la Creació es converteix en un do immerescut per no ser capaços de reconèixer-la com un gran regal, de valorar-la degudament i, de la seva mà, caminar en sintonia.

Comencem per renovar el vincle amb la veritable font de vida i recuperar la connexió amb el sagrat. Tractar amablement aquest planeta requereix senzillament, aprendre a mirar i estimar.

Laudato si', document cridat a formar part de la Doctrina Social de l'Església.

Resum i pistes per a una reflexió personal o en grup (o per a un recés): <https://bit.ly/3OdBj9a>

EL DO DE LA CREACIÓ COM A BÉ UNIVERSAL

Llegim al llibre del Gènesi:

«“Mireu, us dono totes les herbes que fan llavor arreu de la terra i tots els arbres que donen fruit amb la seva llavor, perquè siguin el vostre aliment.

A tots els animals de la terra, a tots els ocells del cel i a totes les bestioles que s’arrossegueu, a tots els éssers vius de la terra, els dono l’herba verda per aliment”.

I va ser així. Déu veié que tot el que havia fet era molt bo» (Gènesi 1,29-31).

Tan evident com és que la Creació és un do de Déu, també ho és que aquest do ens ha estat donat per al bé de tota la humanitat i amb relació a l’equilibri que regeix tot el que ha estat creat.

El papa Francisc acabava la seva encíclica *Laudato si’* amb dues pregàries i en una d’elles diu:

«Senyor U i Tri, comunitat preciosa d’amor infinit, ensenyeu-nos a contemplar-vos en la bellesa de l’univers, on tot ens parla de vós».

... No podem, però, contemplar la bellesa de Déu si uns pocs ens dediquem a escalabrar-la en nom del progrés...

Senyor, ens hem acostumat massa irracionalment a gaudir dels béns de la Creació sense pensar en la seva exigüitat i en què realment no ens pertanyen.

M’agradaria poder viure en comunió amb l’Esperit que rau en la Creació; no ser partícip del col·lapse al qual estem abocats per l’orgull i la superioritat de la nostra condició humana.

Fes-me un mediador necessari de la bondat de la teva obra; un instrument renovador de la teva gràcia enmig d’aquest món, per tal que, amb el salmista, pugui cantar ple de goig:

«Quan envies el teu alè, reneix la creació i renoves la vida sobre la terra» (*Salm 104,30*)
Amén.

Fulls verds MD
sobre la conversió
ecològica:
<https://bit.ly/3OdClpU>

EL SEGUIMENT DE JESÚS AL LLARG DE L'ANY LITÚRGIC

EDUARD PIRE MAYOL

Fotografia: Cathopic.

Una vegada han passat els temps forts de l'any litúrgic (Advent-Nadal i Quaresma-Pasqua) podria semblar que ja hem viscut i contemplat tot el misteri pasqual, que res més és necessari. Però precisament aquesta és la peculiaritat de la resta de l'any, de l'anomenat temps de durant l'any (*tempus per annum* a l'edició llatina del Missal). L'Església ens convida al llarg de l'any a contemplar els misteris de la vida del Senyor, del Fill de Déu encarnat. Per això se'ns ofereix, tant al cicle dominical com al ferial, una lectura contínua o semicontínua dels passatges evangèlics en què es narra el ministeri públic de Jesús.

En concret, durant els diumenges XIX al XXVI d'aquest cicle A, s'agafen alguns fragments de l'evangeli segons sant Mateu (capítols 14-21) en els quals trobem entrelligats alguns temes clau com: la fe i confiança en Jesús (XIX: *Mateu* 14,22-33); la fe de la cananea (XX: *Mateu* 15,21-28); la confessió de Pere (XXI: *Mateu* 16,13-20); la renúncia a un mateix per seguir Jesús (XXII: *Mateu* 16,21-27); la correcció fraterna, la generositat i el perdó (XXIII-XXV: *Mateu* 18-20) o l'obediència a la voluntat de Déu (XXVI: *Mateu* 21,28-32).

Dit això, cal recordar que, lligat al cicle temporal de l'any litúrgic, descobrim el cicle santoral. Tots dos es conjuguen durant tot l'any per exposar-nos el misteri pasqual en la seva plenitud unit a l'exemple de molts homes i dones que, al llarg de la història, han estat models de vida cristiana i seguiment del Senyor tant abans de la seva encarnació (patriarques,

reis o profetes) com després de la seva resurrecció, ascensió i enviament de l'Esperit Sant (apòstols, màrtirs, pastors, confessors, verges). Entre tots ells destaca, com calia esperar, la Benaurada Mare de Déu, concebuda sense pecat original i assumpta al cel en cos i ànima.

És precisament aquest darrer aspecte de la seva vida el que contemplem a la solemnitat de l'Assumpció de la Benaurada Verge Maria, el 15 d'agost. Seguint la sentència de sant Pròsper d'Aquitània (*legem credendi lex statuat supplicandi*: que la llei de la pregària determini la llei de la fe), al prefaci de la solemnitat mariana de l'Assumpció, l'Església lloa el Pare amb allò que creu sobre la Verge Maria: «Perquè avui ha estat assumpta al cel la Verge i Mare de Déu, imatge i primícia de l'Església gloriosa, model d'esperança certa i consol del poble que camina. Vós amb raó no volguéreu que sofrís la corrupció del sepulcre aquella que de manera inefable va ser mare de l'autor de la vida, el vostre Fill, fet home» (*Missal Romà*, Assumpció de la Benaurada Verge Maria, Prefaci).

La contemplació dels misteris de la vida del Senyor actualitzada a través de les celebracions sacramentals, el contacte amb la santa humanitat del Fill de Déu encarnat, ressuscitat i glorificat ens uneixen cada cop més a Ell, el cap del cos del qual tots formem part i en el qual estem cridats a ser veritables seguidors i testimonis de la seva resurrecció i de la força espiritual (l'Esperit Sant) que ens va prometre i ens va enviar fins que torni. Com afirma sant Pau a la segona lectura de la solemnitat de l'Assumpció: «Crist ha ressuscitat d'entre els morts, com a primer d'entre tots els qui han mort. Ja que la mort vingué per un home, també per un home vindrà la resurrecció dels morts: tots són d'Adam, i per això tots moren, però tots tornaran a la vida gràcies a Crist. Cada u en el moment que li correspon: primer, el Crist com a primícia; després, a l'hora que ell vindrà, els qui són de Crist» (*1 Corintis* 15,20-23).

Suggeriments per als cants de cada diumenge o festa al nostre web:
<https://goo.gl/FXg1V1>
 En castellà:
<https://goo.gl/Y17Siw>

**Diumenges del 18 al 26
 del temps de durant l'any, cicle A**

*Amb les solemnitats de la Transfiguració del Senyor
 i de l'Assumpció de la Benaurada Verge Maria
 Del 6 d'agost a l'1 d'octubre de 2023*

Diumenge	Primera lectura	Segona lectura	Evangelí
Transfiguració del Senyor 6 agost	El seu vestit era blanc com la neu <i>Daniel 7,9-10.13-14</i>	Aquesta veu del cel, nosaltres la vam sentir <i>2 Pere 1,16-19</i>	La seva cara es tornà resplendent com el sol <i>Mateu 17,1-9</i>
Diumenge 19 13 agost	Estigue't a la muntanya, a la presència del Senyor <i>1 Reis 19,9a.11-13a</i>	Tant de bo fos jo proscrit del Crist, en lloc dels meus germans <i>Romans 9,1-5</i>	Maneu-me que vingui caminant sobre l'aigua <i>Mateu 14,22-33</i>
Assumpció de la Mare de Déu 15 agost	Una dona que tenia el sol per vestit i la lluna sota els peus <i>Apocalipsi 11,19a; 12,1.3-6a.10ab</i>	Crist, el primer; després, els qui són de Crist <i>1 Corintis 15,20-26</i>	El Totpoderós obra en mi meravelles. Exalça els humils <i>Lluc 1,39-56</i>
Diumenge 20 20 agost	Deixaré entrar els estrangers a la muntanya sagrada <i>Isaïes 56,1.6-7</i>	Déu, que ha cridat Israel, no es farà mai enrere <i>Romans 11,13-15.29-32</i>	Dona, quina fe que tens! <i>Mateu 15,21-28</i>
Diumenge 21 27 agost	Li posaré a l'espatlla la clau del palau de David <i>Isaïes 22,19-23</i>	Tot ve d'ell, passa per ell i s'encamina cap a ell <i>Romans 11,33-36</i>	Tu ets Pere. Et donaré les claus del Regne del cel <i>Mateu 16,13-20</i>
Diumenge 22 3 setembre	La paraula del Senyor m'és un motiu d'escarni <i>Jeremies 20,7-9</i>	Oferiu a Déu tot el que sou, com una víctima viva <i>Romans 12,1-2</i>	Si algú vol venir amb mi, que es negui ell mateix <i>Mateu 16,21-27</i>
Diumenge 23 10 setembre	Si no adverteixes el pecador, jo et faré responsable de la seva sang <i>Ezequiel 33,7-9</i>	Estimar és tota la Llei <i>Romans 13,8-10</i>	Si fa cas de tu, t'hauràs guanyat el germà <i>Mateu 18,15-20</i>
Diumenge 24 17 setembre	Perdona els altres, i Déu et perdonarà els pecats <i>Siràcida 27,33-28,9</i>	Tant si vivim com si morim, som del Senyor <i>Romans 14,7-9</i>	No et dic que perdonis set vegades, sinó setanta vegades set <i>Mateu 18,21-35</i>
Diumenge 25 24 setembre	Els meus pensaments no són els vostres <i>Isaïes 55,6-9</i>	Per a mi, viure és Crist <i>Filipencs 1,20c-24.27a</i>	¿Tens enveja perquè jo soc generós? <i>Mateu 20,1-16a</i>
Diumenge 26 1 octubre	Si el pecador es converteix i deixa de fer el mal, salvarà la seva vida <i>Ezequiel 18,25-28</i>	Tingueu els mateixos sentiments que heu vist en Jesucrist <i>Filipencs 2,1-11</i>	Penedit del que havia fet, anà a la vinya <i>Mateu 21,28-32</i>

Podeu accedir als comentaris de les lectures del temps corresponent escanejant el codi QR o seguint aquest enllaç: <https://bit.ly/43q0KST>

«Simbologia integral» en la litúrgia

DIONISIO BOROBIO GARCÍA

La *simbologia integral* de la litúrgia i els sacraments reclama i implica tots els elements següents que, en cada cas, s'integren en la celebració, d'una manera o altra:

- La litúrgia i el nucli fonamental, que són els sacraments, no estan separats de la realitat i dels elements de la creació que són necessaris per existir i viure.
- ¿Quins són aquests elements? En primer lloc, el cos i tot allò que implica la corporeïtat: membres, sentits, moviment, capacitats (de pensar, de sentir, de crear, treballar...).
- En segon lloc, «el cos relacionat», ja que viure la corporeïtat és relacionar-se amb els altres homes, amb la realitat creada i compartida. «No és bo que l'home estigui sol».
- En tercer lloc, recordem els elements de la creació: terra, aigua, aire, llum, el món vegetal i el món animal, el que és animat i el que és inanimat... Sense els quals l'home no pot viure ni existir.
- Tots aquests elements no queden fora o al marge de la litúrgia i els sacraments. Al contrari, ells mateixos tenen un dinamisme que els sobrepassa en la seva materialitat i que per explicar-los necessiten ser remesos al fet transcendent. Estan ja marcats d'una certa *sacramentalitat*.
- D'alguna manera, tots aquests elements són presents i són reinterpretats per la Paraula de Déu, remetent el sentit últim a Déu Creador i Salvador.
- Aquesta *remissió* inicial ha estat assumida per l'Església al llarg de la història, i de diverses maneres, explicitant-ne la presència i el sentit últim en la litúrgia i els sacraments.
- D'aquesta manera, la sacramentalitat creatural es converteix, en la mesura que és rebuda en la celebració i en cada signe sacramental, en sacrament de l'Església, com a sacrament eficaç de gràcia i de salvació.
- Aquest procés d'*assumpció reinterpretativa* es verifica de manera diferent a cada sacrament, de manera que per entendre'n la totalitat cal aplicar el principi d'«analogia sacramental».
- Ara bé, a cada sacrament hi ha un ministre i un o diversos subjectes. ¿Si cada sacrament té el seu context celebratiu, amb els seus elements creaturals propis, com sabem què aporten aquests elements a l'essència del mateix sacrament? La primera resposta és: pels *ritus i paraules* que els acompanyen. I, en segon lloc, per l'acció, l'actitud i l'eloqüència del ministre (ministeris) que els interpreten.
- I aquí entra un nou principi: és l'*ars celebrandi*, que no consisteix ni en la realització amb fredor dels ritus, ni en fals esteticisme, ni fer de figurí pels gestos i vestimentes; sinó en la capacitat de crear una simfonia harmònica i equilibrada de cada element, remetent-ho al misteri i contingut essencial de cada sacrament.
- Però, ¿on queda el subjecte o els subjectes participants? Sabem que no són simples receptors o espectadors, sinó participants i intèrprets, pels seus actes i actituds, per la fe, i la sintonia externa i interna amb el misteri que s'actualitza, i amb els efectes de gràcia que eficaçment se signifiquen.